

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 lutego 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Pasek
Sędziowie:	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska SA Krystyna Smaga (spr.)
Protokolant: protokolant sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 1 lutego 2017 r. w Lublinie

sprawy Z. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji Z. Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 29 kwietnia 2016 r. sygn. akt VI U 1283/15

oddala apelację.

Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska Małgorzata Pasek Krystyna Smaga

III AUa 841/16

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. decyzją z dnia 10 września 2015 r odmówił Z. Z. przyznania praw do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r o emeryturach pomostowych. Wskazał, że wnioskodawca nie spełnia warunków zawartych w/w przepisie, tj. nie udowodnił co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Nie spełnił także przesłanek z art. 4 w związku z art. 49 ustawy, tj.: nie udowodnił na 1 stycznia 2009 r okresu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust, 1 i 3 w/w ustawy, nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 23 i art. 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Jako pracy w warunkach szczególnych nie uwzględniono pracy wykonywanej w Fabryce (...) w R. od 11 października 1991 r do 31 grudnia 2008 r na podstawie świadectwa pracy wystawionego 30 kwietnia 2012 r przez ten zakład. W świadectwie jako podstawę prawną powołano rozporządzenie

Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r oraz zarządzenie resortowe, natomiast nie podano, że Z. Z. wykonywał zatrudnienie zgodnie z załącznikiem nr 1 lub 2 do ustawy z 19 grudnia 2008 r emeryturach pomostowych.

Wnioskodawca w odwołaniu od decyzji wniósł o zaliczenie mu jako pracy w warunkach szczególnych w/w okresów zatrudnienia. Podniósł, że podstawą negatywnej decyzji było przyjęcie, że na 1 stycznia 2009 r nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r o emeryturach pomostowych, co najmniej 15 lat. Nie jest to zgodne z przedstawioną przez niego dokumentacją. Ze świadectwa pracy z 30 kwietnia 2012 r z (...)SA wynika, że od 11 października 1991 r do 31 grudnia 2008 r wykonywał pracę zakwalifikowaną w myśl obowiązujących wówczas przepisów jako wykonywaną w szczególnych warunkach. Po 2008 r nadal wykonywał pracę na tych stanowiskach w tych samych warunkach. Stosownie do przepisów i orzecznictwa, osoba ubiegająca o emeryturę pomostową, która po 31 grudnia 2008 r nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze i legitymuje się stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do emerytury, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie mu prawa do emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wskazał, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie. Wnioskodawca wykazał 45 lat 7 miesięcy 26 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Wykonywał prace w charakterze ślusarza utrzymania ruchu w odlewni, wymienione w wykazie A, dziale XIV, poz. 25 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. Zgodnie z art. 41 ustawy o emeryturach pomostowych, płatnik składek jest zobowiązany do prowadzenia rejestru stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w warunkach szczególnych oraz do odprowadzania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych, natomiast zgodnie z art. 51 jest zobowiązany do wystawiania zaświadczeń o okresach pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych za okresy przypadające przed dniem 1 stycznia 2009 r. Zaświadczenia takiego wnioskodawca nie przedstawił. Wniosek został rozpoznany zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r o emeryturach pomostowych. Wnioskodawca nie spełnia warunków z tego przepisu, tj. nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Nie spełnił także warunków z art. 4 w związku z art. 49 ustawy, tj.: - nie udowodnił na 1 stycznia 2009 r okresu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy, - nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 23 i art. 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z FUS. Jako pracy w warunkach szczególnych nie uwzględniono pracy w Fabryce (...) w R. od 11 października 1991 r do 31 grudnia 2008 r na podstawie świadectwa pracy wystawionego 30 kwietnia 2012 r. W świadectwie tym jako podstawę prawną powołano rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r i zarządzenie resortowe, natomiast nie podano, że wnioskodawca wykonywał zatrudnienie zgodnie z załącznikiem nr 1 lub 2 do ustawy z 19 grudnia 2008 r o emeryturach pomostowych. Skarżący w odwołaniu wniósł o zaliczenie jako pracy w warunkach szczególnych w/w okresów zatrudnienia. Zakład pracy podał, że skarżący wykonywał prace w charakterze ślusarza utrzymania ruchu w odlewni, wymienione w wykazie A, dziale XIV, poz. 25 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. Zgodnie z art. 41 ustawy o emeryturach pomostowych, płatnik składek jest zobowiązany do prowadzenia rejestru stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w warunkach szczególnych oraz do odprowadzania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych, natomiast zgodnie z art. 51 jest zobowiązany do wystawiania zaświadczeń o okresach pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych za okresy przypadające przed 1 stycznia 2009 r.

Sąd Okręgowy w Radomiu wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2016 r oddalił odwołanie na podstawie następujących ustaleń faktycznych i ich oceny prawnej.

Z. Z., urodzony (...) od 15 sierpnia 1972 r do 31 sierpnia 1985 r zatrudniony był w Fabryce (...) w R.. W tym czasie od 15 sierpnia 1972 r do 30 kwietnia 1975 r zajmował stanowisko tokarza, od 1 maja 1975 r do 25 kwietnia 1976 r robotnika rozdzielni robót, od 6 maja 1978 r do 31 sierpnia 1985 r kontrolera jakości wyrobów w odlewni. Od 26 kwietnia 1976 r do 10 kwietnia 1978 r odbywał zasadniczą służbę wojskową (wyjaśnienia wnioskodawcy, nagranie na płycie CD, k. 23;

świadczenie pracy, k. 5 akt ZUS dotyczących świadczenia przedemerytalnego; świadectwo pracy z 30 sierpnia 1985 r i angaże z lat 1972 - 1985, akta osobowe, k. 15).

W Fabryce (...) produkowano części do urządzeń do oczyszczania odlewów i kształtki. Do oczyszczania służyły urządzenia zwane oczyszczarkami. Części produkowane były z żeliwa, stali i staliwa. Produkowano je dla Fabryki (...) i dla innych firm. Z. Z. pracował na wydziale produkcyjnym. Początkowo na stanowisku tokarza pracował przy obróbce części do oczyszczarek. Praca polegała na tym, że otrzymywał odlew albo surowy materiał, który musiał pociąć i obrobić. Miał odpowiedni rysunek, według którego wykonywał części. Pracę tokarza świadczył na hali produkcyjnej, gdzie znajdowały się tokarki i frezarki. Odlewnia była w innym budynku. Od 1 maja 1975 r do 25 kwietnia 1976 r był zatrudniony na stanowisku robotnika rozdzielni robót. Wówczas pracował na wydziale przewijania silników elektrycznych. Do zakresu jego obowiązków należało zamawianie i dostarczanie materiałów do remontu silników elektrycznych, tj. drutów i łożysk. Przewijalnia była na tej samej hali, gdzie pracował jako tokarz, ale była oddzielona. Wnioskodawca wystawiał kwity i jeździł do magazynu po materiały. W takim charakterze pracował do czasu odbywania zasadniczej służby wojskowej. Po jej odbyciu od 6 maja 1978 r do 31 sierpnia 1985 r zajmował stanowisko kontrolera jakości wyrobów w odlewni na wydziale mechanicznym. Wydział ten zajmował się gwintowaniem gotowych wyrobów, tj. łączników, ich pakowaniem i wysyłaniem poza granice kraju. Na tym wydziale powstawał gotowy wyrób. Praca wnioskodawcy polegała na kontroli jakości. Łączniki, których jakość sprawdzał, były z żeliwa białego. Sprawdzał też jakość narzędzi, które służyły do obróbki tych łączników (wyjaśnienia wnioskodawcy, nagranie na płycie CD, k. 23; angaże z lat 1972 - 1985, akta osobowe k. 15).

Od 11 października 1991 r do 30 kwietnia 2012 r wnioskodawca również zatrudniony był w (...) SA w R. na stanowiskach: ślusarza utrzymania ruchu w odlewni, ślusarza utrzymania ruchu w odlewni - brygadzisty i ślusarza utrzymania ruchu w odlewni (informacyjne wyjaśnienia wnioskodawcy; świadectwo pracy). W tym okresie pracował na wydziale odlewniczym. Pracowali tam odlewnicy, formierze maszynowi, zalewacze form, wytapiacze metalu, pracownicy do wybijania odlewów oraz osoby, które wkładały rdzenie do formy. Do jego obowiązków należało utrzymanie ruchu maszyn odlewniczych, tj. obsługa pieców - tzw. żeliwiaków, gdzie topiono żeliwo białe. Jego praca polegała na usuwaniu awarii kadzi i pieców odlewniczych. Jako ślusarz wymieniał łożyska, naprawiał urządzenia do wsadu, gdzie psuły się sworznie i liny. Naprawiał też taśmociąg, na którym przesuwały się skrzynki odlewnicze z gorącym metalem. Pojemniki - kadzie zalewowe były przy konwojerze - taśmie, przy której zalewacze zalewali formy z kadzi. Formy zalewane były ciekłym metalem. Formy były z masy formierskiej, do której używano węgla w proszku. Były też tzw. kraty służące do oddzielania odlewu od masy formierskiej. Na kratkach panowała wysoka temperatura i zapylenie. Jeśli zaklinowały się na nich spadające odlewy, to trzeba było usunąć układ wlewowy i uruchomić, żeby układ dalej działał prawidłowo. Remontował także kokile - pojemniki do zalewania żeliwem. Piece odlewnicze, taśmy i kraty były w jednej hali, gdyż urządzenia te stanowiły cały ciąg technologiczny. Na hali panowała wysoka temperatura, przekroczone były normy hałasu, zapylenia. Przeważnie prace wykonywane były na hali produkcyjnej, sporadycznie w warsztacie. Wnioskodawca pracował w pełnym wymiarze czasu w systemie dwu- lub trzymianowym. Razem z nim w spornym okresie pracowali: J. M., zatrudniony od 10 października 1994 r do 31 grudnia 1998 r na stanowisku ślusarza - spawacza na wydziale odlewni, A. T., zatrudniony od 1985 r na stanowisku ślusarza utrzymania ruchu w odlewni i W. J., zatrudniony w okresach od 12 listopada 1977 r do 31 maja 1993 r i od 1 lutego 1997 r do 31 grudnia 1998 r na stanowisku ślusarza-spawacza (wyjaśnienia wnioskodawcy, zeznania świadków J. M., A. T. i W. J., nagranie na płycie C, k. 23).

Prawomocnym wyrokiem z dnia 15 września 2010 r w sprawie VI U 331/10 Sąd Okręgowy w Radomiu oddalił odwołanie J. M. od decyzji ZUS Oddział w R. odmawiającej mu prawa do emerytury (wyrok, k. 86 akt VI U 331/10).

Prawomocnym wyrokiem z dnia 13 grudnia 2010 r w sprawie VI U 980/10 Sąd Okręgowy w Radomiu zmienił decyzję ZUS Oddział w R. i ustalił W. J. prawo do emerytury od 27 czerwca 2010 r (wyrok, k. 24 akt VI U 980/10).

W dniu 2 lipca 2015 r Z. Z. złożył w ZUS wniosek o emeryturę pomostową (wniosek, k. 1 - 8 akt ZUS).

Decyzją z dnia 10 września 2015 roku, nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy przyznania emerytury pomostowej.

Sąd stwierdził, że powyższy stan faktyczny był zasadniczo bezsporny i został ustalony na podstawie dokumentów załączonych do akt pozwanego i znajdujących się w aktach osobowych wnioskodawcy i aktach spraw VI U 331/10 i VI U 980/10, a także na podstawie wyjaśnień wnioskodawcy i zeznań świadków. Nie były one kwestionowane. Sąd uznał za wiarygodne wyjaśnienia wnioskodawcy co do jego zatrudnienia w Fabryce (...) w R. oraz zajmowanych stanowisk pracy. Jego wyjaśnienia co do okresu od 11 października 1991 r do 30 kwietnia 2012 r potwierdzili świadkowie J. M., A. T. i W. J.. Zeznania te Sąd ocenił jako wiarygodne. Świadkowie pracowali razem z wnioskodawcą w spornych okresach, wobec czego mieli możliwość obserwacji jego pracy. Opisać czynności, jakie wykonywali zarówno oni, jak i wnioskodawca. Zeznania znajdują także potwierdzenie w aktach osobowych wnioskodawcy z okresu od 11 października 1991 r do 30 kwietnia 2012 r, z których wynika, że zajmował stanowiska: ślusarza utrzymania ruchu w odlewni, ślusarza utrzymania ruchu w odlewni - brygadzysty.

Sąd wskazał, że zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r o emeryturach i rentach pomostowych (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r, poz. 965 ze zm.), prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki: urodził się po 31 grudnia 1948 r; ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat; osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn; ma okres składkowy ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn; przed 1 stycznia 1999 r wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS; po 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3; nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy. Z unormowania tego wynika, że przy nabywaniu prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 ustawy uwzględnieniu podlegają przypadające przed 1 stycznia 2009 r okresy pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy z 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r poz. 748 ze zm.), jednakże dotyczy to wyłącznie sytuacji spełnienia przez ubezpieczonego wszystkich pozostałych przesłanek określonych w art. 4 tej ustawy. Z kolei możliwość uzyskania emerytury pomostowej przez osoby niespełniające warunku z art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych przewiduje art. 49 ustawy, według którego prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która: 1. po 31 grudnia 2008 r nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych; 2. spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1 - 5 i 7 i art. 5 - 12; 3. w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w punkcie 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Oznacza to, że art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych w miejsce warunku z art. 4 pkt 6 wprowadza wymaganie, aby zainteresowany spełniał w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 2009 r) warunek posiadania co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Przepis ten uniemożliwia nabycie prawa do świadczenia po uwzględnieniu 15 lat pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r Nr 8, poz. 43 ze zm.). Taka możliwość istnieje jedynie w przypadku ubezpieczonych spełniających warunek wykonywania po 31 grudnia 2008 r pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, ale jest ona wyłączona w stosunku do osób, które takiej pracy po wskazanej dacie nie wykonywały, a w rezultacie nie spełniają warunku określonego w art. 4 pkt 6 tej ustawy. W konsekwencji osoba ubiegającą się o emeryturę pomostową, która po dniu 31 grudnia 2008 r nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do tej emerytury jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (por. m.in.: wyrok Sądu Najwyższego

z dnia 13 marca 2012 r, II UK 164/11; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2012 r, I UK 164/12; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2013 r, III UK 106/12 - niepubl.). Wynika z tego, że brak jest podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak zakwalifikowany.

Wnioskodawca(...) osiągnął wiek emerytalny 60 lat, udowodnił co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz rozwiązał stosunek pracy. Kwestią sporną pozostawało czy na 1 stycznia 2009 r wykazał co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Wnioskodawca domagał się uwzględnienia jako pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych pracy w Fabryce (...) w R. od 11 października 1991 r do 31 grudnia 2008 r. Co do tego okresu zatrudnienia przedstawił zwykle świadectwo pracy, z którego wynika, że od 11 października 1991 r do 30 kwietnia 2012 r pracował tam na stanowiskach: ślusarza utrzymania ruchu w odlewni, ślusarza utrzymania ruch w odlewni - brygadzisty i ślusarza utrzymania ruchu. Przedstawił także świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, z którego wynika, że pracował tam od 11 października 1991 r do 30 kwietnia 2012 r z tym, że od 11 października 1991 r do 31 lipca 1994 r na stanowisku ślusarza utrzymania ruchu w odlewni (dział XIV, poz. 25 pkt 1 załącznika nr 1 wykazu A), od 1 sierpnia 1994 r do 31 marca 2000 r na stanowisku ślusarza utrzymania ruchu w odlewni - brygadzisty (dział XIV, poz. 25 pkt 1 załącznika nr 1 - wykazu A) i od 1 kwietnia 2000 r do 31 grudnia 2008 r na stanowisku ślusarza utrzymania ruchu w odlewni (dział XIV, poz. 25 pkt 1 załącznika nr 1 wykazu A) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał bieżącą konserwację agregatów i urządzeń oraz prace budowano - montażowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie (dział XIV, poz. 25 załącznika nr 1 wykaz A) rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i wymienionych wykazie A, będącym załącznikiem nr 1 do zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z 30 marca 1985 r w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz.U.MHiPM nr 1 - 3, poz. 1).

Z informacyjnych wyjaśnień wnioskodawcy i ze zgromadzonego w sprawie materiału, tj. akt osobowych i zeznań świadków J. M., A. T. i W. J. wynika, że od 11 października 1991 r do 30 kwietnia 2012 r skarżący pracował na stanowiskach: ślusarza utrzymania ruchu w odlewni i ślusarza utrzymania ruch w odlewni - brygadzisty na wydziale odlewniczym, gdzie remontował i konserwował maszyny odlewnicze oraz usuwał ich awarie. Dotyczyło to pieców - tzw. żeliwiaków, gdzie topiono żeliwo białe i kadzi. Wymieniał łożyska, naprawiał urządzenia do wsadu, gdzie psuły się sworznie i liny. Naprawiał też taśmociąg, na którym przesuwały się skrzynki odlewnicze z gorącym metalem, usuwał zacięcia na specjalnych kratkach. Remontował także kokile - pojemniki do zalewania żeliwem. Pozwala to przyjąć, że od 11 października 1991 r do 31 grudnia 1998 r stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione w wykazie A, dziale XIV, poz. 25 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r, tj. bieżącą konserwację agregatów i urządzeń oraz prace budowlano - montażowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wymienione są prace wymienione w wykazie.

Jednakże pracy w powyższym okresie (od 11 października 1991 r do 31 grudnia 2008 r) nie można zakwalifikować jako pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Samo wykonywanie pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie jest wystarczające do nabycia emerytury pomostowej, bowiem konieczne jest, aby była to również praca określona w załączniku nr 1 i 2 ustawy o emeryturach pomostowych.

Wnioskodawca od 11 października 1991 r do 31 grudnia 2008 r nie wykonywał prac określonych w załączniku nr 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. W załączniku nr 1 pkt 4 do ustawy o emeryturach pomostowych wymienione są prace bezpośrednio przy zalewaniu form odlewniczych, transportowaniu naczyń odlewniczych z płynnym, rozgrzanym materiałem (żeliwo, staliwo, metale nieżelazne i ich stopy). Nie można uznać, iż jako ślusarz - spawacz wykonywał takie prace. Musiałoby to być stanowisko wymienione ściśle w zarządzeniu resortowym - zarządzeniu Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z 30 marca 1985 r w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są

prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz.U.MHiPM nr 1 – 3, poz. 1) w dziale III (hutnictwo i przemysł metalowy), poz. 22 (np. kadziowy, ładowacz wsadu, operator maszyny odlewniczej, robotnik transportowy, rozlewacz metalu itd.). Ze zgromadzonego w sprawie materiału wynika, że takich prac nie wykonywał.

Ustawodawca w załącznikach nr 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych w sposób ścisły i wyczerpujący uregulował rodzaje prac wykonywanych w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze. Oznacza to, że wymienione w nim prace stanowią katalog zamknięty i wyłącznie wykonywanie tych prac uprawnia do nabycia emerytury pomostowej. Przy czym możliwość uznania danego rodzaju pracy za pracę w szczególnych warunkach w powyższym rozumieniu ma charakter formalny, a więc jest niezależne od rzeczywistych warunków wykonywania pracy w zakładzie pracy, np. rozmiaru hałasu, zakurzenia, wysokiej temperatury, czy też innych niekorzystnych dla zdrowia czynników. Dla nabycia emerytury pomostowej istotne jest wyłącznie wykonywanie pracy określonej w powyższych załącznikach. Z tych względów nie ma podstaw do zakwalifikowania pracy wykonywanej przez wnioskodawcę do pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

Wnioskodawca nie spełnił warunku posiadania co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Dlatego Sąd Okręgowy uznał zaskarżoną decyzję za prawidłową i na mocy art. 477¹⁴ § 1 kpc odwołanie oddalił.

Apelację od powyższego wyroku wniósł ubezpieczony, zaskarżając wyrok w całości, zarzucając błędne ustalenia faktyczne, które miały wpływ na treść wyroku oraz naruszenie prawa materialnego, tj. przepisów ustawy o emeryturach pomostowych przez błędną ich wykładnię i błędne przyjęcie, że nie spełnia warunków do otrzymania emerytury pomostowej.

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie odwołania i przyznania mi prawa do emerytury pomostowej. Skarżący podniósł, że Sąd uznał, iż skarżący nie spełnia warunku co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Ponadto przyjął, że koniecznym warunkiem do nabycia prawa do emerytury pomostowej jest nie tylko wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, ale również to, aby była ona wymieniona w załączniku nr 1 i 2 ustawy o emeryturach pomostowych. Sąd uznał, że praca w Fabryce (...) w R. nie spełnia tych kryteriów. Ustalenia sądu i takie interpretowanie przez niego przepisów cyt. ustawy są błędne.

Skarżący podniósł, że ze zgromadzonego w sprawie materiału, w tym świadectwa pracy, wynika, że od 11 października 1991 r do 31 grudnia 2008 r wykonywał w Fabryce (...) w R. na Wydziale Odlewni pracę zaliczoną do pracy w szczególnych warunkach na podstawie uprzednio obowiązujących przepisów. Ten ponad 17-letni staż w tych warunkach, zgodnie z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, daje prawo do świadczenia. Pracę można kwalifikować jako pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu aktualnie obowiązujących przepisów - art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Zgodnie z art. 3 ustawy, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwale uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi. Czynniki ryzyka, o których mowa w ust. 1 są związane z następującymi rodzajami prac: 1/w szczególnych warunkach determinowanych siłami natury (pracę pod ziemią, pod wodą, na wodzie...), 2/ w szczególnych warunkach determinowanych procesami technologicznymi, w tym prace w warunkach gorącego mikroklimatu - prace wykonywane w pomieszczeniach, w których wartość wskaźnika obciążenia termicznego wynosi 28°C i powyżej, przy odpowiedniej wartości tempa metabolizmu pracownika. Jak zatem można nie uznać, że w opisanym okresie nie pracowałem w takich warunkach. Do warunków opisanych w pkt 2 kwalifikuje się praca na wydziale odlewni, przy piecach odlewniczych, tam gdzie pracowałem stale i w pełnym wymiarze czasowym. Cały wydział odlewni objęty był warunkami szczególnymi pracy.

Apelujący nie zgodził się, że stanowiskiem Sądu, przyjmującym za bezwzględnie konieczne do przyznania prawa do emerytury pomostowej uwzględnienie pracy w załączniku nr 1 ustawy o emeryturach pomostowych. Jak

wynika z orzecnictwa sądowego (m.in. orzeczenia SA w Rzeszowie III AUa 387/14 z 2 października 2014 r) prace wymienione w pkt 4 -7 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, nie sprowadzają się wyłącznie do stanowiska wytapiaczy, zalewaczy itp. Taką pracą może być też praca wykonywana przez osoby stale obecne przy procesach wymienionych w przepisie. Celem przepisu jest umożliwienie skorzystania z emerytury pomostowej osobom pracującym w wyjątkowo uciążliwych dla zdrowia warunkach, których obecność w przebiegu prac wymienionych w przepisie jest konieczna i niezbędna, nierozdzielnie z nimi związana, a praca wykonywana jest bezpośrednio przy czynnościach wymienionych w przepisie, nie tylko w formie ich osobistego wykonywania. Ze zgromadzonego w sprawie materiału, w tym zeznań świadków, których wiarygodności sąd nie kwestionował, wynika że skarżący pracował na wydziale odlewni i do jego obowiązków należało utrzymanie ruchu maszyn odlewniczych, tj. obsługa pieców odlewniczych, w których topiono żeliwo białe. Usuwałem awarie kadzi, pieców odlewniczych, naprawiałem urządzenia do wsadu, taśmociąg, na którym przesuwały się skrzynie odlewnicze z ciekłym metalem, kokile, czyli pojemniki zalewane żelivem. Piece odlewnicze, taśmy i kraty znajdowały się w jednej hali i stanowiły ciąg technologiczny. Pracował zatem w warunkach szczególnych. Na hali panowała bardzo wysoka temperatura przekraczająca 28°C, a ponadto wielokrotnie przekroczone były normy hałasu i zapylenia, co stanowiło niebezpieczeństwo trwałego uszkodzenia zdrowia, zagrożenie zachorowania na pylicę płuc, na którą zapadało wielu pracowników odlewni. Orzeczenie Sądu Okręgowego w Radomiu oparte zostało na błędnej ocenie stanu faktycznego i niewłaściwej interpretacji przepisów. Nieuznanie pracy za pracę w warunkach szczególnych jest wielce niehumanitarne i niesprawiedliwe. Dokumentacja i pozostałe dowody jednoznacznie wskazują, że spełnione zostały wszystkie przesłanki, od których uzależnione jest przyznanie prawa do emerytury pomostowej. Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie prawa do emerytury pomostowej.

W odpowiedzi na apelację Zakład Ubezpieczeń Społecznych niósł o oddalenie apelacji.

Zakład podniósł, że Sąd po przeprowadzeniu szczegółowego postępowania stanął na stanowisku, iż brak jest podstaw do przyznania prawa do emerytury pomostowej, z uwagi na niewykonywanie przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, która jest wymieniona w załączniku 1 lub 2. Nie można zatem rozszerzać katalogu wymienionych stanowisk w ww. załącznikach. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 marca 2012 r, II UK 164/11, stwierdził, że w orzecznictwie sądów administracyjnych trafnie przyjmuje się, że wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy „o szczególnym charakterze” lub „w szczególnych warunkach” nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem.

W ocenie pełnomocnika pozwanego, Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w wyniku niewadliwie dokonanej oceny dowodów, wyprowadził trafne wnioski i uznał, że wnioskodawca nie spełnia przesłanek do nabycia prawa do wcześniejsze emerytury. Ponadto ocena merytoryczna materiału dowodowego jest zgodna z art. 233 kpc, co potwierdza uzasadnienie zaskarżonego wyroku i odpowiada wymaganiom ustanowionym przez prawo procesowe. Reasumując organ rentowy wskazał, że stanowisko wnioskodawcy przedstawione w apelacji nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja wnioskodawcy nie jest zasadna i dlatego została oddalona.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, a zaskarżony wyrok odpowiada prawu. Sąd Apelacyjny akceptuje w całości zarówno ustalenia faktyczne, jak i rozważania prawne poczynione przez Sąd pierwszej instancji.

Prawidłowo Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca nie wykazał wymaganego przez przepisy prawa stażu szczególnego i dlatego nie ma prawa do emerytury pomostowej.

Emerytura ta ma charakter wyjątkowy, przejściowy, i dla jej uzyskania niezbędne jest spełnienie łącznie wszystkich warunków określonych w ustawie o emeryturach pomostowych. Warunki te zostały dokładnie określone w przepisach prawa, które należy ściśle interpretować.

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r o emeryturach i rentach pomostowych (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r, poz. 965 ze zm.), prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Przy czym w art. 3 ust. 1 ustawy zdefiniowane zostały prace wykonywane w szczególnych warunkach, a w ust. 3 prace o szczególnym charakterze.

Skarżący nie miał wystawionego przez pracodawcę zaświadczenia o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 za okresy o ustawy o emeryturach pomostowych, za okres przypadające przed 1 stycznia 2009 r (art. 51 ustawy), jak też za okresy po dniu 31 grudnia 2008 r. Nie udowodnił, że wykonywał prace w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, rodzajowo skonkretyzowane w załącznikach nr 1 i nr 2 do tej ustawy.

Przedstawił świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawione przez (...)SA, w którym wskazano, że wykonywał pracę wymienioną w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w dziale XIV, pod poz. 25, tj. pracę polegającą na bieżącej konserwację agregatów i urządzeń oraz prace budowlano - montażowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wymienione są prace wymienione w wykazie, za okres od 11 października 1991 r do 31 grudnia 2008 r.

Art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych przewiduje również możliwość nabycia prawa do emerytury pomostowej przez osoby, które nie udowodniły po dniu 31 grudnia 2008 r pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Stosownie do tego przepisu, prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5, 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Wnioskodawca nie spełnił również warunku posiadania do dnia wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych, to jest do 1 stycznia 2009 r posiadania 15 lat pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, to jest zdefiniowanych w tej ustawie.

W powyższych okolicznościach nie może nabyć prawa do emerytury pomostowej.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 marca 2012 r, II UK 164/11, (Legalis nr 491872): 1. Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle art. 4 i 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656 ze zm.), jest legitymowanie się wymaganym stażem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze (w rozumieniu tej ustawy lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, z więc po 1 stycznia 2009 r. 2. Osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, która nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do tej emerytury jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych).

Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, że praca wnioskodawcy w Fabryce (...) na stanowisku: ślusarza utrzymania ruchu w odlewni, ślusarza utrzymania ruchu w odlewni - brygadzisty nie jest pracą wymienioną w wykazie nr 1 ustawy o emeryturach pomostowych.

Zdaniem skarżącego wykonywana przez niego praca to praca opisana w pkt 2, - praca na wydziale odlewni, przy piecach odlewniczych. Jednak w wykazie nr 1 są wymienione w pkt 4 - prace bezpośrednio przy zalewaniu form odlewniczych, transportowaniu naczyń odlewniczych z płynnym, rozgrzanym materiałem (żeliwo, staliwo, metale nieżelazne i ich stopy), w pkt 5 - prace bezpośrednio przy ręcznej obróbce wykańczającej odlewy: usuwanie elementów układu wlewowego, ścinanie szlifowanie, powierzchni odlewów oraz ich malowanie na gorąco, pkt 6 prace bezpośrednio przy obsłudze wielkich pieców stalowniczych lub odlewniczych.

Praca uprawniająca do emerytury pomostowej, to praca wykonywana w warunkach wskazanych w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, ale też skonkretyzowana w załącznikach nr 1 i nr 2 do ustawy. Wnioskodawca nie wykonywał pracy tego rodzaju, dlatego nie spełnił przesłanek do nabycia prawa do emerytury.

Z powyższych względów apelacja wnioskodawcy jako bezzasadna została oddalona na podstawie art. 385 kpc.